

Психологічна підтримка педагогів є важливим аспектом забезпечення безпеки освітнього середовища. В умовах підвищеного рівня стресу педагоги мають проходити спеціальні тренінги, що дозволяють їм краще справлятися з труднощами та надавати підтримку здобувачам освіти. Згідно з рекомендаціями, директори шкіл повинні проводити регулярні опитування щодо емоційного стану педагогів, щоб виявити найбільш вразливі групи та організувати їм додаткову допомогу. Психологічна підтримка освітян відіграє важливу роль у створенні сприятливого середовища для здобувачів освіти, особливо для внутрішньо переміщених осіб та дітей з особливими потребами [2].

Отже, організація безпечного освітнього середовища є комплексною проблемою, що вимагає цілісного підходу, об'єднання нормативних вимог і практичних заходів. Створення ефективної системи безпеки вимагає не лише облаштування укриттів, а й впровадження ефективних навчальних заходів, що допоможуть усім учасникам освітнього процесу діяти злагоджено в умовах надзвичайної ситуації. Підвищення психологічної безпеки через активну підтримку, розробку програм взаємодопомоги та посилення соціальних зв'язків серед дітей і педагогів сприяє формуванню стійкості та злагодженості. Усе це дозволяє гарантувати не лише фізичну, але й емоційну безпеку всім учасникам освітнього процесу, що є однією з найважливіших умов для ефективного навчання та розвитку в умовах сучасних викликів.

Список використаних джерел

1. Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки. URL: <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnieseredovishhe-novi-vim/>
2. Лист Міністерства освіти і науки України № 1/8820-23 «Про організацію безпечного освітнього простору в ЗДО та обладнання укриттів» від 20 червня 2023 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-organizaciyu-bezpechnogo-osvitnogo-prostoru-v-zakladah-doshkilnoyi-osviti-ta-obladnannya-ukrittiv>.
3. Формування безпечного освітнього простору закладу освіти в діяльності працівників психологічної служби / авт. кол.: В. В. Байдик, Ю. П. Гопкало, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, М. В. Саврасов, І. І. Ткачук; за наук. ред. Н. В. Лунченко, І. І. Ткачук. Київ, 2023. 111 с.
4. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020>.

Олександр Ветошкін,

аспірант I року навчання

Науковий керівник – Олена Будник,

доктор педагогічних наук, професор,

кафедра початкової освіти та освітніх інновацій,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І МАЙБУТНЄ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОФЕСІЇ: ЧИ ПІДДАЄТЬСЯ ЗАМІНІ РОЛЬ ВИКЛАДАЧА?

Інтенсивний розвиток штучного інтелекту (ШІ) зумовлює значні зміни в різних сферах діяльності людини, включно з освітнім процесом. Завдяки досягненням у галузі машинного навчання та обробки природної мови, сучасні

алгоритми здатні аналізувати величезні масиви даних, адаптуватися до нових завдань і імітувати аспекти людської поведінки. Goldman Sachs прогнозує, що до 2030 року 300 мільйонів робочих місць можуть піддатися автоматизації, якщо генеративний ШІ зможе забезпечити свої «обіцяні» можливості. В Європі приблизно дві третини робочих місць піддаються певною мірою автоматизації [1, с. 1].

В освітньому середовищі це виявляється через упровадження систем, які можуть автоматизувати оцінювання робіт студентів, формувати індивідуальні навчальні траєкторії та забезпечувати миттєвий зворотний зв'язок. Наприклад, платформи побудовані на основі ШІ можуть аналізувати прогрес студента у навчанні й пропонувати додаткові матеріали або завдання спрямовані на подолання прогалин у знаннях.

Швидкість і масштаби поширення ШІ стимулюють нові виклики для сфери освіти. Алгоритми здатні не лише виконувати рутинні завдання, а й генерувати навчальні матеріали, імітуючи пояснення викладача або відповіді на запитання студентів. З'являються перспективи використання віртуальних асистентів для підтримки самостійного навчання, які можуть працювати 24/7, забезпечуючи доступність знань, незалежно від місця перебування чи часу.

Водночас зростає занепокоєння щодо впливу ШІ на традиційні ролі викладачів. Чи може технологія замінити не лише передавання знань, а й «живу» емоційну взаємодію, мотивацію та підтримку? Це питання стає одним із ключових у контексті обговорення майбутнього освітнього процесу. Швидкість розвитку ШІ ставить перед освітньою спільнотою завдання: як інтегрувати технології таким чином, щоб вони доповнювали, а не «підміняли» викладачів, забезпечуючи якісне навчання.

Попри потенціал автоматизації, яку забезпечує штучний інтелект, існують значні обмеження та виклики, що впливають на ефективність його використання в освіті. Ці аспекти висвітлюють як технічні, так і соціальні межі технологій, що мають критичне значення для освітньої діяльності.

1. Відсутність емоційної взаємодії. Один із ключових викликів ШІ — нездатність забезпечити глибоку емоційну підтримку та соціальну взаємодію. Студенти часто звертаються до викладачів за мотивацією, розумінням і співчуттям, алгоритми не можуть створити атмосферу довіри та безпеки. Заняття з викладачем сприяють формуванню комунікативних навичок, командної роботи та взаєморозуміння, що виходить за межі технічних можливостей ШІ.

2. Обмеження у творчості та інтуїції. Алгоритми ШІ працюють на основі аналізу даних і шаблонів, тому вони не здатні генерувати інноваційні ідеї та інтуїтивно реагувати на відповідні запитання. Водночас процес викладання передбачає застосування нестандартних підходів до вирішення дидактичних проблем, а педагоги часто приймають рішення, спираючись на свій життєвий досвід та інтуїцію, чого машини не здатні імітувати.

3. Етичні аспекти. ШІ створює нові ризики, пов'язані з конфіденційністю та справедливістю. Використання особистих даних студентів, таких як результати навчання чи поведінкові характеристики, може порушувати їхні

права на приватність; системи ІІІ можуть відтворювати та посилювати стереотипи, що виникають через упередженість у даних.

4. Ризик втрати особистої мотивації. Застосування ІІІ для автоматизованого зворотного зв'язку може слугувати причиною зниження відповідальності студентів: коли оцінювання стає автоматичним, вони можуть ставитися до нього менш серйозно. Окрім того, знецінюється людський фактор: відсутність живої оцінки зі сторони викладача може призвести до «зниження» відчуття досягнення успіху.

Отож, попри стрімкий розвиток технологій, викладач залишається центральною фігурою освітнього процесу. У контексті впровадження ІІІ його роль трансформується, але не втрачає своєї значущості. Технології здатні автоматизувати оцінювання, адаптивне навчання та інші аспекти, однак саме педагог як активний учасник освітнього процесу у ЗВО залишається носієм емоційної підтримки, життєвого досвіду та гуманістичного підходу. Адже викладачі забезпечують мотивацію, формують довіру та сприяють соціальному розвитку майбутніх фахівців. «Живе» спілкування, яке викликає натхнення і стимулює критичне мислення, неможливо повністю автоматизувати. Алгоритми ІІІ здатні лише імітувати ці аспекти, але їм бракує глибини, яку вносить людський фактор. Крім того, викладач є наставником, який допомагає студентам не лише засвоювати знання, але й розвивати духовно-моральні цінності, навички взаємодії та здатність адаптуватися до викликів сучасного світу. У контексті ІІІ роль викладача переходить від передачі знань до організації освітнього процесу, побудови довгострокових стратегій і підтримки студентів у саморозвитку.

Деякі дослідники вважають, що майбутнє - у гармонійному поєднанні штучного інтелекту і людей. Найбільший вплив технологій буде в доповненні та розширенні здібностей людини, а не в їхній заміні [2]. Гібридна модель взаємодії, що інтегрує можливості ІІІ та унікальні аспекти викладацької діяльності уможлиблює забезпечення максимальної ефективності навчання [3]. ІІІ стає важливим інструментом для автоматизації рутинних завдань, аналізу навчальних даних та адаптації відповідних матеріалів до індивідуальних потреб здобувачів освіти. Завдяки цьому педагоги можуть зосередитися на творчій і стратегічній складових освіти, таких як: розроблення інтерактивних методик, формування емоційного інтелекту студентів, вирішення нестандартних освітніх викликів, професійний розвиток тощо. Роль викладача у гібридній моделі є ключовою, адже він виступає посередником між технологіями та студентами, для забезпечення етичного та ефективного застосування ІІІ у професійній діяльності. Науково-педагогічний працівник також стежить за тим, щоб автоматизація не створювала нерівності в доступі до знань і була спрямована на врахування індивідуальних потреб кожного студента [4].

Отже, гібридна модель підсилює освіту, поєднуючи сильні сторони ІІІ з унікальними можливостями людини. Це дозволяє не лише підвищити якість навчання, але й зберегти його людяність, духовні цінності, що слугує фундаментом формування всебічно розвиненої особистості. Штучний інтелект відкриває нові горизонти для освіти, забезпечуючи доступ до інноваційних

інструментів, підвищує ефективність навчання, опанування новими компетентностями. Однак він не може замінити ключові аспекти, які забезпечує викладач: емоційну взаємодію, формування цінностей і розвиток критичного мислення. Майбутнє освіти полягає у взаємодії технологій і людей, де ШІ стає помічником, а викладач – незамінним наставником і джерелом людяності, необхідної для формування гармонійного суспільства.

Список використаних джерел

1. Hatzius, J. (2023). The Potentially Large Effects of Artificial Intelligence on Economic Growth (Briggs/Kodnani). Goldman Sachs, 1.
2. Wilson, H. J., Daugherty, P. R. (2018). Collaborative intelligence: Humans and AI are joining forces. *Harvard Business Review*, 96 (4), 114–123.
3. Chan, C. K. Y., Tsi, L. H. (2023). The AI revolution in education: Will AI replace or assist teachers in higher education? *arXiv preprint arXiv:2305.01185*.
4. Guanzon, R., Kilag, O. K. ., Longa, G., Fuentebella, J. ., Gallardo, P. M., & delos Santos-Jones, A. C. (2024). The Impact of Artificial Intelligence Integration in Education: A Systematic Review. *International Multidisciplinary Journal of Research for Innovation, Sustainability, and Excellence (IMJRISE)*, 1(10), 291-296. <https://risejournals.org/index.php/imjrise/article/view/726>

Леся Гладун,

аспірантка кафедри педагогіки і методики
початкової та дошкільної освіти,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник – Ірина Жаркова,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ТЕАТРАЛІЗОВАНІ ПРОЄКТИ: СУТНІСТЬ ТА ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ У РОБОТІ ЗІ СТАРШИМИ ДОШКІЛЬНИКАМИ

У сучасному світі, де ключовими компетентностями вважають креативність, емоційний інтелект, здатність до особистісної взаємодії, емпатію, дошкільна освіта є так званою основою для їх становлення та подальшого розвитку. Вихователь закладу дошкільної освіти тепер – не лише наставник, але і режисер дитячого потенціалу, який допомагає та супроводжує своїх вихованців у творчому самовираженні, набутті навичок гармонійної взаємодії з навколишнім середовищем. Ефективною педагогічною технологією сьогодення, яка допомагає педагогам виконувати цю роль, є театралізовані проекти. Вони сприяють розвитку уяви, креативності, емоційного світу дітей – таким чином, вважаються інструментом професійного вдосконалення вихователів, створюючи нові можливості для їхньої педагогічної майстерності.

Беручи до уваги вищевикладене, мета статті полягає в обґрунтуванні понять «проект» та «театралізований проект», окресленні етапів та